فرم طرح دوره (Course Plan)

نام درس : برنامه های ملی بیماریهای واگیردار **تعداد واحد: ۳واحد(نظری)**	**رشته تحصیلی: بهداشت عمومی**	**مقطع تحصیلی دانشجویان:** **کارشناسی**	**محل برگزاری:** **کلاس۸**	**مدرس:** **دکتر محمد حسین دلشاد**	**نیمسال تحصیلی: نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵**
نام دانشکده:بهداشت	**گروه آموزشی: بهداشت عمومی**	**روز و ساعت برگزاری:** **چهارشنبه ۸ تا ۱۰**	**تلفن و روزهای تماس:** **۰۵۱۵۲۲۴۶۰۳۴** **یک شنبه ها**	**آدرس دفتر:دانشکده بهداشت طبقه دوم**	**آدرس ایمیل:Delshadmh1@thums.ac.ir**

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با ساختار، اهداف، اجزا و چالش‌های برنامه‌های ملی بیماری‌های واگیر در ایران و جهان، به‌گونه‌ای که بتوانند نقش خود را در طراحی، اجرا، نظارت و ارزیابی این برنامه‌ها در سطح شبکه بهداشت شناسایی و ایفا کنند.

تعریف و اهمیت برنامه‌های ملی بیماری‌های واگیر

اهداف و اجزای برنامه‌های ملی (مانند کنترل، حذف، ریشه‌کنی)

معرفی برنامه‌های ملی فعال در ایران (مثل سل، هپاتیت، کزاز، حصبه، کرم خون‌خوار، تب کریمه کنگو، کووید-۱۹ و...)

نقش سیستم‌های نظارت (Surveillance)، آموزش، واکسیناسیون، درمان و همکاری بین‌بخشی

چالش‌های اجرایی و راهکارهای بهبود برنامه‌ها

اهداف اختصاصی درس:

در پایان این درس، دانشجو قادر خواهد بود:

۱. تعریف برنامه ملی بیماری‌های واگیر را بر اساس دستورالعمل‌های وزارت بهداشت و سازمان جهانی بهداشت ارائه دهد.
۲. تفاوت مفاهیم کنترل، حذف و ریشه‌کنی را با ذکر مثال از بیماری‌های مورد هدف تبیین کند.
۳. اجزای اصلی یک برنامه ملی (نظارت، آموزش، واکسیناسیون، درمان، همکاری بین‌بخشی) را فهرست و تشریح کند.
۴. برنامه‌های ملی فعال در ایران (مانند سل، هپاتیت B، کزاز نوزادی، حصبه، کرم خون‌خوار، تب کریمه کنگو، کووید-۱۹) را نام ببرد و اهداف هر یک را شرح دهد.
۵. سیستم نظارت (Surveillance) را به‌عنوان ستون اصلی برنامه‌های ملی تعریف و مراحل گزارش‌دهی موارد مشکوک را تشریح کند.
۶. نقش شبکه بهداشت و مراکز بهداشتی-درمانی در اجرای برنامه‌های ملی را تحلیل کند.
۷. شاخص‌های ارزیابی موفقیت برنامه‌های ملی (مانند کاهش شیوع، پوشش واکسیناسیون، زمان گزارش‌دهی) را فهرست کند.
۸. چالش‌های اجرایی (مانند کمبود منابع، مقاومت جامعه، ضعف آموزش) را شناسایی و راهکارهای بهبود را پیشنهاد دهد.
۹. نقش سازمان‌های بین‌المللی (WHO، UNICEF، GAVI) را در حمایت از برنامه‌های ملی تحلیل کند.
۱۰. یک طرح کوتاه برای بهبود یک برنامه ملی محلی (مثلاً کنترل تب کریمه کنگو در استان خود) طراحی کند.

*منابع اصلی درس:

۱- راهنمای برنامه‌های ملی بیماری‌های واگیر – وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۴۰۳
۲- راهنمای نظارت بر بیماری‌های واگیر – (Surveillance Guidelines) مرکز بهداشت کشور، ۱۴۰۲
۳- کتاب جامع بهداشت عمومی (جلد ۲) – حسین حاتمی و همکاران، انتشارات ارجمند، ۱۳۹۸
۴- درسنامه بیماری‌های واگیر و برنامه‌های ملی – دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۱۴۰۰
۵- سند ملی کنترل و پیشگیری بیماری‌های واگیر – سازمان بهداشت جهانی (WHO)، نسخه فارسی

منابع فرعی درس:

1. WHO. Global Framework for Immunization Monitoring and Surveillance, 2023
2. CDC. Principles of Epidemiology in Public Health Practice, 3rd ed.

۳. گزارش‌های سالانه مرکز بهداشت کشور در مورد وضعیت برنامه‌های ملی
٤. مقالات علمی در مورد چالش‌های اجرای برنامه‌های ملی در ایران (مجلات مجله بهداشت عمومی ایران، مجله دانشکده بهداشت)

روش تدریس:

سخنرانی تعاملی

تحلیل موردی (Case Study) از برنامه‌های موفق/ناموفق

کار گروهی: طراحی یک برنامه محلی

ارائه دانشجویی در مورد یک برنامه ملی

استفاده از نمودارها، فلوچارت‌ها و گزارش‌های واقعی

مسئولیت های فراگیران: حضور فعال در کلاس، شرکت فعال در بحث و پاسخگویی به سئوالات

***نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی:**

نحوه محاسبه نمره کل:

کوئیز و تکالیف	٪۲۰	۳ کوئیز + ۱ تکلیف تحلیلی
امتحان میان‌ترم	٪۳۰	آزمون کتبی (جلسه ۸)
ارائه گروهی	٪۲۰	طراحی و دفاع از یک برنامه محلی
امتحان پایان‌ترم	٪۳۰	سوالات تشریحی و تحلیلی
کوئیز و تکالیف	٪۲۰	۳ کوئیز + ۱ تکلیف تحلیلی
امتحان میان‌ترم	٪۳۰	آزمون کتبی (جلسه ۸)

جدول زمان‌بندی ارائه برنامه درس (۲۶ جلسه، هر جلسه ۹۰ دقیقه)

جدول زمان بندی ارائه برنامه درس نیمسال اول/دوم نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵					
ردیف	**تاریخ**	**ساعت**	**عنوان**	**مدرس**	**آمادگی لازم دانشجویان قبل از شروع کلاس**
۱	۱۴۰۴/۰۶/۳۰	۱۰-۸	مقدمه، تعاریف و اهمیت برنامه‌های ملی	دکتر محمد حسین دلشاد	مطالعه فصل مربوطه از جامع بهداشت
۲	'	۱۰-۸	کنترل، حذف و ریشه‌کنی: تفاوت‌ها و مثال‌ها	"	جستجوی یک بیماری ریشه‌کن‌شده در جهان
۳	چهارشنبه هر هفته	۱۰-۸	اجزای برنامه‌های ملی (نظارت، آموزش، واکسیناسیون)	"	مطالعه راهنمای نظارت وزارت بهداشت
۴	"	۱۰-۸	برنامه ملی سل	"	بررسی آمار سل در ایران
۵	"	۱۰-۸	برنامه ملی هپاتیت B و کزاز نوزادی	"	مطالعه پوشش واکسیناسیون در استان
۶	"	۱۰-۸	نظام مراقبت بیماریها		نظام مراقبت را تعریف کرده وانواع نظام مراقبت رانام ببرد. استفاده های نظام مراقبت را نام ببرد. اهداف نظام مراقبت را توضیح دهد. ویژگیهای نظام مراقبت را توضیح دهد. شاخص های مرتبط با نظام مراقبت را توضیح دهد. چگونگی تجزیه و تحلیل اطلاعات را توضیح دهد. مثالهایی از اقدامات مداخله ای را بیان نماید.
۷	"	۱۰-۸	استراتژی مبارزه با بیماریهای واگیر		مبارزه با بیماری های واگیر را تعریف نمایید. راه های مبارزه با مخزن / منبع عفونت را توضیح دهید. راه های مبارزه موثر بر انتقال عفونت را توضیح دهید. راه های مبارزه از طریق میزبان را توضیح دهید. دوره های کمون و واگیری بیماری و راه کنترل بیماری در این دوره ها (جداسازی و قرنطینه) را بشناسد.
۸	"	۱۰-۸	**امتحان میان‌ترم**	"	مرور جلسات ۱-۷

۹	"	۱۰-۸	برنامه ملی کووید-۱۹ و درس‌های آموخته‌شده	"	تحلیل پاسخ سیستم سلامت
۱۰	"	۱۰-۸	سیستم نظارت (Surveillance) و گزارش‌دهی	"	تمرین پر کردن فرم گزارش مورد مشکوک
۱۱	"	۱۰-۸	نقش شبکه بهداشت در اجرای برنامه‌ها	"	مصاحبه با یک کارمند بهداشت محلی
۱۲	"	۱۰-۸	شاخص‌های ارزیابی و موفقیت برنامه‌ها	"	محاسبه شاخص‌های ساده (مثل پوشش)
۱۳	"	۱۰-۸	چالش‌های اجرایی و راهکارهای بهبود	"	کار گروهی: طراحی راهکار
۱۴	"	۱۰-۸	نقش سازمان‌های بین‌المللی	"	مطالعه نقش GAVI در واکسیناسیون
۱۵	"	۱۰-۸	برنامه ملی حصبه و کرم خون‌خوار	"	بررسی نقش آب و فاضلاب در انتقال
۱۶	"	۱۰-۸	برنامه ملی تب کریمه کنگو(CCHF)	"	مطالعه چرخه انتقال و کنترل بردار
۱۷	"	۱۰-۸	برنامه ملی مبارزه با بیماریهای قابل کنترل از طریق واکسن (سرخک، کزاز، سیاه سرفه)		بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (سرخک، کزاز، سیاه سرفه) را تعریف نماید. اپیدمیولوژی بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (سرخک، کزاز، سیاه سرفه) را توضیح دهد. علائم و نشانه های بالینی بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (سرخک، کزاز، سیاه سرفه) راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (سرخک، کزاز، سیاه سرفه) را تشریح نماید. اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (سرخک، کزاز، سیاه سرفه) را توضیح دهد. روند بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (سرخک، کزاز، سیاه سرفه) در سالهای گذشته را بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (سرخک، کزاز، سیاه سرفه) را توضیح دهد.

۱۸	"	۸-۱۰	برنامه ملی مبارزه با بیماریهای قابل کنترل از طریق واکسن (دیفتری، فلج اطفال، هپاتیت ، سرخجه)		بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (دیفتری، فلج اطفال، هپاتیت ، سرخجه) را تعریف نماید. اپیدمیولوژی بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن (دیفتری فلج اطفال، هپاتیت ، سرخجه) را توضیح دهد. علائم و نشانه های بالینی بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن(دیفتری فلج اطفال، هپاتیت ، سرخجه) راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن(دیفتری فلج اطفال، هپاتیت ، سرخجه) را تشریح نماید. اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن(دیفتری فلج اطفال، هپاتیت ، سرخجه) را توضیح دهد. روند بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن را در سالهای گذشته را بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماریهای قابل پیشگیری از طریق واکسن را توضیح دهد.
۱۹	"	۸-۱۰	برنامه ملی مبارزه با مالاریا		اپیدمیولوژی مالاریا را توضیح دهد. علائم و نشانه های بالینی مالاریا راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با مالاریا را تشریح نماید. اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماری را توضیح دهد. روند بیماری در سالهای گذشته را بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماری را توضیح دهد.
۲۰	"	۸-۱۰	برنامه ملی مبارزه با ایدز		بیماری ایدز را تعریف کرده و مشخصات کلی این بیماری را بیان نماید. اپیدمیولوژی بیماری ایدز را توضیح دهد. علائم و نشانه های بالینی ایدز راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با ایدز را تشریح نماید اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماری ایدز را توضیح دهد روند بیماری ایدز در سالهای گذشته بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماری ایدز را توضیح دهد.

۲۱	"	۸–۱۰	برنامه ملی مبارزه با تب مالت		بیماری تب مالت را تعریف کرده و مشخصات کلی این بیماری را بیان نماید. اپیدمیولوژی بیماری تب مالت را توضیح دهد. علائم و نشانه های بالینی تب مالت راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با تب مالت را تشریح نماید. اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماری را توضیح دهد. روند بیماری در سالهای گذشته بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماری تب مالت را توضیح دهد.
۲۲	"	۸–۱۰	برنامه ملی مبارزه با هاری		بیماری هاری را تعریف کرده و مشخصات کلی این بیماری را بیان نماید. اپیدمیولوژی بیماری هاری را توضیح دهد. علائم و نشانه های بالینی هاری راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با هاری را تشریح نماید. اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماری را توضیح دهد. روند بیماری در سالهای گذشته بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماری هاری را توضیح دهد.
۲۳	"	۸–۱۰	برنامه ملی مبارزه با لیشمانیوز جلدی (سالک)		بیماری سالک را تعریف کرده و مشخصات کلی این بیماری را بیان نماید. اپیدمیولوژی بیماری سالک را توضیح دهد علائم و نشانه های بالینی سالک راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با سالک را تشریح نماید. اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماری را توضیح دهد. روند بیماری در سالهای گذشته را بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماری سالک را توضیح دهد.
۲۴	"	۸–۱۰	برنامه ملی مبارزه با وبا		بیماری وبا را تعریف کرده و مشخصات کلی این بیماری را بیان نماید. اپیدمیولوژی بیماری وبا را توضیح دهد علائم و نشانه های بالینی وبا راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با وبا را تشریح نماید اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماری را توضیح دهد روند بیماری در سالهای گذشته بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماری را توضیح دهد.

۲۵	"	۸-۱۰	برنامه ملی مبارزه با عفونتهای حاد تنفسی (ARI)		بیماری عفونتهای حاد تنفسی را تعریف کرده و مشخصات کلی این بیماری را بیان نماید. اپیدمیولوژی بیماری عفونتهای حاد تنفسی را توضیح دهد. علائم و نشانه های بالینی عفونتهای حاد تنفسی راتشریح نماید. سابقه برنامه ملی مبارزه با عفونتهای حاد تنفسی را تشریح نماید. اهداف و شاخصهای وضعیت فعلی بیماری را توضیح دهد. روند بیماری در سالهای گذشته را بیان نماید. استراتژی ملی کشوری جهت کنترل وپیشگیری از بیماری عفونتهای حاد تنفسی را توضیح دهد.
۲۶	"	۸-۱۰	طبقه بندی بیماری ها		طبقه بندی بیماری ها براساس تاثیرو وخامت آنها را بداند. طبقه بندی بیماری ها بر اساس راه انتقال آنهارا بداند. بیماری ها یی که تابع مقررات بهداشت بین المللی هستند و باید گزارش فوری شوند را تشریح نماید. بیماری ها یی که شامل گزارش غیر فوری هستند را نام ببرد.

نکات مهم :

- **حضور اجباری** در جلسات
- **پروژه نهایی**
- **ارائه‌های دانشجویی** باید با استفاده از اسلاید و منابع معتبر انجام شود.
- **ارزشیابی خود ارزیابی** و **همتا ارزیابی** در قالب فرم‌های استاندارد انجام می‌شود.

***سیاست مسئول دوره در مورد برخورد با غیبت و تاخیر دانشجو در کلاس درس: غیبت غیر مجاز طبق آئین نامه آموزشی و تمرکز بر ارزشیابی دوره دانشجو موظف است قبل از حضور استاد در کلاس حضور داشته باشد.**

*تاریخ امتحان میان ترم: در انتهای جلسه هشتم *تاریخ امتحان پایان ترم: بر اساس جدول امتحانی دانشکده

*سایر تذکرهای مهم برای دانشجویان: کلیه امور محوله به دانشجو نیاز است بر اساس زمان مورد انتظار تحویل داده شوند در غیر اینصورت ترتیب اثر داده نخواهند شد.